

ལེབ་ལྷོ་གཅིག་པ། ལོང་ནད་གསོ་བ།

ГЛАВА 41 ЛЕЧЕНИЕ БОЛЕЗНЕЙ ТОЛСТОЙ КИШКИ

དེ་ནས་ཡང་བླ་མ་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཀྱེ་བླ་མ་ཆེན་པོ་ཉན་ཅིག།

Затем снова мудрец-риши Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*) молвил: «О, великий мудрец-риши, слушай же!

ལོང་གི་ནད་ལ་རྟགས་དང་བཙོས་ཐབས་གཉིས།

В [главе о] болезнях толстой кишки две [темы]: симптомы и методы лечения.

དང་པོ་ལོང་ནད་གང་སྟོན་གང་འགྱུར་དང་། ཁྲ་རྩྭ་ལྡན་ལྟུང་སྐྱེས་སྐྱེས་པ་ཅན་དང་ལ།

1 Первое. Болезней толстой кишки пять: холодное вздутие дрангбё (*grang sbos*), переполнение от холода дрангынг (*grang 'gying*), мутный жар цханьонг (*tsha snyong*), джукем (*'ju skems*) и лангпачен (*rlangs pa can*).

གང་སྟོན་ལྟར་འཁྲོག་གང་རྩེ་ལྟར་ན། ཀླང་པ་རྩུབ་བཅུག་སྤྱོད་བྱེད་པོར་འབྱུ། རེས་འགའ་ཕྱི་ས་སྐྱེས་ཞིང་སྟོན་པར་བྱེད། །

1.1 При холодном вздутии дрангбё (*grang sbos*) — будет урчание, после замерзания болит по бокам от пупка; если [больной] промочит ноги, возникает понос с белёсой пеной, иногда кал сохнет и задерживается.

ལོང་ནད་གང་འགྱུངས་སྒོ་ཞིང་དྲི་མ་འགྱུང་། ལོང་ཕྱི་སྐབས་སུ་སྐྱ་བོ་ཟས་མདྲག་འབྱ། །

1.2 При болезни толстой кишки переполнение от холода дрангынг (*grang 'gying*) — будет вздутие, толстая кишка забита нечистотами, в ней тяжесть, временами понос белёсыми массами цвета пищи.

ལོང་ནད་ཚ་རྟོངས་ཁ་སྐམ་སྒོམ་དང་ཆེ། སྒོ་ཞིང་སྐྱུག་རྩལ་བྱེད་ལ་བྱི་ས་འགག། །

1.3 При болезни толстой кишки цханьонг (*tsha snyong*) — сохнет во рту, сильная жажда, вздутие, лицо багровеет, потеет, стул задерживается.

ལོང་ནད་འཇུ་སྐམས་སྒོ་འཁྲོག་ཅི་ཟོས་ན། ཉམ་རྒྱུང་ཁ་སྐམ་མཁལ་རྟེན་ཆད་སྐྱམ་བྱེད། །

1.4 При джукем (*'ju skems*) будут вздутие, урчание, боли после любой еды, слабость, сухость во рту, чувство ломоты в области поясницы и почек.

རྩངས་པ་ཅན་ནི་གཞུང་པ་རེངས་ཤིང་ན། རྟེན་པ་སྐྱར་པོར་སོང་ནས་འགྱུར་མི་ཤེས། །

1.5 При лангпачен (*rlangs pa can*) позвоночник одеревеневший и болезненный, поясница становится согнутой и не поворачивается.

བཙེས་ཐབས་གང་སྒོས་ཡ་བཟླ་ར་དང་། ཁ་རུ་ཚ་དང་རྒྱམ་ཚ་སྒར་བྱ་ཡི། བྱི་མ་ཞོ་ཁ་རྒྱ་ཡིས་འཕུལ་བཏང་བས། གཤེར་སྒོ་
རྒྱུང་གིས་བྱི་ས་འགགས་པ་སེལ། འཇུ་སྐམ་སྒོ་ཤིང་མངར་ཡ་བཟླ། གྲི་ཕྱེ་དྲོད་སྐྱན་བྱི་མ་རྒྱ་སྒོལ་དབུལ། སྒོ་འཁྲོག་གཤེར་
དང་འབྱ་བ་སེལ་བར་བྱེད། འཇམ་ཅི་(སྒོག་སྐྱ་ཤིང་ཀུན་ཚ་བ་གསུམ་མར་རྟིང་གི་)རེང་བྱ་བྱུན་མར་བཏང་བ་བསྐྱུགས། །

2.1 Методы лечения. При вздутии от холода дрангбё (*grang sbos*) дают порошок из *ya bakSha ra, kha ru tshwa, rgyam tshwa* и *star bu*, который нужно запивать сывороткой от шо — это снимает боли, вздутие и задержку стула, вызванные лунг. Порошок из *'u su, star bu, ya bakSha, kyī Ice, drod sman* (букв. «согревающее лекарство»), запиваемый кипятком, устраняет вздутие, урчание, боли и понос.

Ставят клизмы джамци, свечи {из *sgog skya, shing kun, tsha ba gsum* (три жгучих) и старого масла}, рекомендуется давать топлёное масло.

གང་འགྱིངས་ཤིང་ཀུན་གྱི་དག་ཅ་དང་། ཁོ་ལ་ཁ་ཅ་མཁས་གོང་མས་བསྐྱེད། བསྐྱས་ཁྱུས་སྒོ་འགྱིང་ལོང་གི་གང་བ་
སེལ། སེལ་ཁྱུ་ཚ་བ་གསུམ་དང་ཚ་སྒྲ་བཞི། བྱར་དཀར་སྐྱར་བས་སྒྲས་བ་འཛོམས་བའི་མཚོག། ཞ་ཅ་སྒྲ་སྒྲིང་གྱི་དག་ཅ་ཏ་
ཀ། ལུ་ཤེལ་བ་ཚུ་བྱུང་བས་རྒྱག་འགགས་སེལ། །

2.2 При переполнении от холода дрангьинг (*grang 'gying*) сгущённый отвар *shing kun, shu dag, ru rta, tsha la* и *kha ru tshwa*, где каждого предыдущего взято больше, снимает вздутие, переполнение и холод толстой кишки. Лучшее средство, подавляющее вздутие — состав из *se 'bru, tsha ba gsum* (три жгучих) и *tshwa sna bzhi* (четыре разные соли) с белым бурам. Если поить [больного коровьей] мочой с *a ru ra, gla sgang, shu dag, tsi tra ka* и *pu shel rtse*, это снимает задержку стула.

ལོང་ནད་ཚ་རྫོངས་འབྲས་བུ་གསུམ་གྱི་ཐང་། བ་ལེ་ཀ་ཡི་ཐང་བཏང་ལོང་ཅ་གཏར། །

2.3 При мутном жаре толстой кишки цханьонг (*tsha snyong*) дают отвар трёх плодов, отвар из *ba le ka* и делают кровопускание из сосуда *long rtse*.

འཇུ་སྐེམས་ད་ལེས་བདུན་སྐྱར་བཤལ་གྱིས་སྐྱང་། །

2.4 Джукем (*'ju skems*) вычищают слабительным *da lis bdun sbyor*.

རྒྱངས་བ་ཅན་ལ་སེལ་བྱུང་ཕྱི་མ་སྐྱར། བརྩ་དྲག་བ་དང་ལོང་ཐེར་རྩེ་འོག་བསྐྱེད། ཅེས་གསུངས་སོ། །

2.5 При лангпачен (*rlangs pa can*) готовят порошки из *se 'bru*, прижигают точки шестнадцатого позвонка, точки *ther gsang* и точки под пупком.» Так сказано.

བདུད་ཅི་སྒྲིང་ལོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་བ་གསང་བ་མན་དག་གི་རྒྱུད་ལས་ལོང་ནད་གསོ་བའི་ལེུ་རྩེ་བཞི་བརྩ་ཅ་གཅིག་བའོ། །

Это сорок первая глава «Лечение болезней толстой кишки» из «Сущности амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

перевод с тибетского на русский: Анастасия Теплякова